

Низомжон Парда

БАХТИМ

Шеърлар ва дoston

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
1982

www.ziyouz.com kutubxonasi

П $\frac{70403-165}{M352(04)-82}$

54—82 4702570200

* * *

Бизни бу кеч шайдо қилмиш бир туйғуки, афсунгар,
Жон оғалар, қирқин қизлар, даврани кенг ёзинглар.
Жиндай ором олсин энди четга чиқиб бозингар,
Товус каби кўчишингни сен ҳам қўй, сарвинозим.

Қаранг, ял-ял гулхан ёнар, гулхан бу кезлар—
Гулхан каби қизитмоқда ичим-тошимни ҳислар,
Андаккина ҳовуримни ёзмоқ учун, азизлар,
Беринг қани, сайроқ созни, тўлиб куйлашим лозим.

Шундай куйлай, кўзларимдан ёш келса ҳам майлига,
Юрагимнинг томирлари ситилса ҳам майлига,
Томоғимнинг пардалари йиртилса ҳам майлига,
Кўринишда бир қушману юксак эрур парвозим.

Дилда ётган бир армонни мен опичлаб куйлайин,
Не бўлсам ҳам ўзим, майли, уни хушлаб куйлайин,
Қон талашган лабларимни тишлаб-тишлаб куйлайин,
Ҳайҳот, дўстлар, шу куйларда ўтиб борар қиш-ёзим.

Тирикликда дарду шавқнинг тузоғида мен мастман,
Умрим битгач, вужудимга бир газ ер бўлур маскан.
Айтинг нечун бу заминга ўзим сиғиб-сиғмасдан,
Олис-олис юлдузларда янграб қолур овозим?!

ХУШ САБОЛАР

УЗБЕКИСТОН

Пештоққа санчилса ўн беш алвон туг,
Гербидан танийман республикамни;
Ҳей жаннат ўлкалар, солмангиз довруқ,
Мен кўз очган диёр сизлардан камми?!
Олис кечмишидан сўзламайман, бас,
Қонли тарихини биларсиз қисман.
Энди парчаланган хонликлар эмас,
Номи—оламаро ҳур Ўзбекистон;
Донгдор республикам-донгдор масканим,
Ватаним,
Ватаним,
Ватаним.

Зарҳал Инқилобнинг саҳари, хуррам—
Жар солгач оламга бурғулар чалиб,
Қурранинг олтидан бирида сен ҳам
Қуллик кишанларин отдинг парчалаб;
Хаддидан ошганда қўш бошли бургут
Қанотини қирқиш энг тўғри чора;
Бирлашди ўлкалар, бўлди тугал-бут—
Ўроқ, болға тутган йўқсил бечора;
Бугун чиройингга ҳайронмиш ғаним,
Ватаним,
Ватаним,
Ватаним.

Жавзада тоғларда силжийди музлар,
Булоқлар отилар, сачрайди оқ сув,
Қулоғин чимириб, юлдузни кўзлаб,
Чўққидан чўққига сакрайди оҳу;
Қатламлар қаърига солиб ғулғула,
Дарёдай чайқалар нефть тўлқини,

Мурунговнинг бағри олтинча дунда,
Газлида барқ урар олов ёлқини;
Ҳали қўл тегмаган олмос, маъданим,
Ватаним,
Ватаним,
Ватаним.

Офтоб рангидадир қирнинг бир ёни,
Бошоқлар бошни тутолмай эгик;
Гўё ёт кўзлардан қўриқлаб донни
Ҳар қилтиғ-жайранинг туки қадар тик.
Бир тараф ям-яшил кета-кетгунча,
Эгатлар оралаб сув тарар кимдир;
Хилма-хил шоналаб ётибди гунча,
Кетмонлар юзида ялтиллайди нур;
Буғдойзор, пахтазор—гулгун чаманим
Ватаним,
Ватаним,
Ватаним.

Ҳур-ҳур эсиб қолар боғлар шамоли,
Бу хушбўй эпкиндан ҳузур топар ж
Қизарар олчалар чўғдан ранг олиб,
Силкинар шохларда маржону маржо
Сойлар этагига минг таноб ташлаб,
Пушталарни босиб барг ёзар палак;
Ҳосилин чамалар деҳқон ёнбошлаб,
Кўзининг ўнгида тўрлар ҳандалак;
Қулф урар боғчалар, боғлар ястаниб,
Ватаним,
Ватаним
Ватаним.

Шаҳарлар қўйнида юлдузли оқшом,
Мушаклар сачрайди бир даста гулдай;
Неон лампалардан ер-кўк нурафшон,
Фарахбахш дамлардан чехралар кулгай;
—Анов қайси қаср? Мунча юксак-а!
—Навоий театри.

- Оҳо, чиройлик.
- Балет кўрамизми?
- Юринг-чи, ака.
- «Спартак» бўлармиш.
- Қалай?
- Кирайлик!

Мармар кечаларим, биллур фонтаним,

Ватаним,

Ватаним,

Ватаним.

Хандон ташлаб ўтар бир гуруҳ қизлар:

Оёқда оқ туфли, бошда ироқи,

Барининг эгнида чақмоқдай атлас,

Изидан термилган тўймайди боқиб.

Тўйдан келишарми? Сайлми? Ҳеч-да!

Фабрикадан қайтар сулув чеварлар.

Дастгоҳ бошқаришиб кундузу кеча,

Шоҳи тўқувчилар шоҳи берса гар,

Мен юрак созимни сенга атадим,

Ватаним,

Ватаним,

Ватаним,

Узоқ қитъада ҳам чиқар бозорга

Ўзинг етиштирган кимхобу адрас,

Дейди шерозликлар қатин ёзаркан:

«Самарқанд сайқали рўйи замин аст».

Қалб шунда шодликка кетса ҳам тўлиб,

Диққатин тортмай деб тураман кўпнинг,

Гулу чаманларнинг тимсоли бўлиб

Ярқиллар бошимда тўрт гулли дўппинг.

Ундан кимлигимни қоларлар таниб,

Ватаним

Ватаним

Ватаним.

Эдинг жасорати ўзи бир қисса,

Бугун Афғонда ҳам завод қуради;

Асвон тўғонига қўшилган ҳиссанг
Асрлар кифтида мангу туради.
Ҳа, сен бир майиз ҳам топсанг агарда
Қирққа бўлиб баҳам кўргувчи жонсан.
Шу ҳимматинг билан кирдинг сафларга,
Шу ҳимматинг билан элга шоёнсан;
Ҳиммати бамисли дарё, ҳотамим,
Ватаним,
Ватаним,
Ватаним.

Таърифинг битганим «урра-урра»мас.
Тўғри, зиддиятлар учрар қадамда.
Бир хил тепмас юрак, бир чиқмас нафас,
Ахир турфа дунё, турфа одам-да,
Аммо чарх ураркан шу тезкор ҳаёт,
Ҳам воқиф бисотин ҳар биттасидан—
Сарасин саралаб, пучагин бот-бот
Итқитиб бормоқда орбитасидан;
Одил қудратларга шубҳам йўқ маним,
Ватаним,
Ватаним,
Ватаним.

1971 йил

* * *

Олам эврилмоқда, ўт нигоҳида,
Бу не мўъжизаки замон хушлади:
Хур бўлиб чарх урар фалак тоқида
Инсон—табиатнинг эрка қушлари.

* * *

Тулпор эдик бағрингда сенинг,
Биз бор эдик бағрингда сенинг.

Қўшиғимиз шўх-шўх қуюлди.
Алланг ширин қўшиқ туюлди.

Қадам боссак ўзинг парвона,
Кўздан нари қўймадинг, она.

Нари кетсак, чўчитса биров—
«О-на!» сени йўқлардик дарров.

Мана ўсдик, улғайдик энди,
Бобовларнинг овози тинди.

Қафтимизда бугун тоғ-у тош;
Тафтимизда эрийди қуёш.

Лекин бад туш кўрсак-чи,
Чақирамиз: «Она, она-жон!»

Ким бўлсак ҳам ҳамон бир
Сендан бўлак наздимизда йўқ.

* * *

Ойдин тун. Соҳилда өшиқ ва маъшук,
Қуш ҳайкалдай бўйлар бўйга ярашиқ.
Йигитнинг қўлида ўйнар майда соч,
Ҳиссин яширолмай қиз ҳам ноилож.
— Вуй, жиминг деяпман, — дейди-ю, ўзи
Йигитни чимчилаб жовдирар кўзи...
«Ҳов-вв-в... оҳо-о-вв!» — аллаким саси.
Тасир, тасир, тасир...
Отнинг чопқиллаши келар йироқдан,
Тошлар қарсиллашиб учар туёқдан:
«Қимдир, бир бегона соҳилга кўниб
Сувни бошқа ёққа ағдардими?» — деб
Мироб келаётир оралаб сойни.
Кетмонин сиртига кўндириб Ойни;
Етиб келди. Лекин тўғон тинч, ҳоли,
Қуш каптар жойидан кўчган мисоли
Ошиқлар бир зумда кўздан йўқолди.
Соҳилда шарқироқ кулгулар қолди...

* * *

Гоҳ текису гоҳ нотекис
Ҳаёт оқар уммондай,
Шамолларнинг оғушида
Шовиллаган ўрмондай.

Набототда турфа гиёҳ,
Минг товланар қат-қати,
Зарраларда жон гимирлар,
Турфа-турфа шиддати.

Кимнинг умри тутаб ёнди,
Кимдан қолди аланга,
Қай бир изда қора чизик,
Ким нур сочди оламга.

Ким дилозор, ким беозор,
Кимнинг ўқли садоғи,
Ҳайҳот бу хил келишларнинг
Қачон тугар адоғи.

Гөх текис-у, гөх метекис
Җаёт оқар уммондай.
Қучоғига қанчалар жон
Келиб кетар карвондай.

Яхшилардан қолар гулзор,
Ёмонлардан култепа.
Җаёт—она, барин, барин
Кўриб турар муштипар.

Бошидадир оқдан рўмол,
Қора рангдан дил қондир.
Қизил рангдан саҳарлари
Ёноқлари алвондир.

* * *

Қайда ёмғир сепалаб ўтган,
Қайлардадир зарра намлик йўқ:
Сарҳадларда тўкилган қондай
Алвон бўлиб қизарган уфқ.

Оппоқ танли, бўйчан торақлар
Тизилишиб турар соқчидай.
Қалдирайди юксак-юксаклар
Кунни Ерга туширмоқчидай.

Хув, шудгорда дон сепар доққон,
Тупроқ бўйи анқиб ётар хуш;
Чексизликни айлаб бир макон
Бўшлиқларга сингиб кетар қуш...

* * *

Алвон водий узра аста чўкди шом,
Бу кеч кўзга уйқу йўламас зинҳор.
Мунчалар фараҳли, сирли бу оқшом
Шол рўмолин боғлаб ёр чиқади, ёр.

Еллар таратмангиз атру бўйини,
Мушкин бўйларига ўзгинам хуштор.
Барглар, чапак чалиб тўсманг йўлини,
Бир-бир хиром айлаб ёр чиқади, ёр.

Бағрингиз куйгани шафақми, само,
Юлдузларни отиб уринманг бекор,
Бўйнида юлдузлар шодаси — аъло,
Ақиқ бўйингинам ёр чиқади, ёр.

Сиз ҳам булутларга ўралингиз, ой,
Нур сочиб борлиқни этманг хабардор;
Кўриб қолмасин, йўқ, биров, ҳойнаҳой—
Қимтиниб, чимрилиб ёр чиқади, ёр.

* * *

Сен бир даста гулсан, ҳидлаб қўймасман,
Сен бир пиёла май — ичиб тўймасман,
Сен жоду, сен афсун, сен сурат малак,
Наҳот мингта жоним бир сен деб ҳалак.

ДАЛАЛАР, ДАЛАЛАР...

От чопса гумбурлар тоғлар дараси;
Майдонда синалар мардлар сараси.
Республика бўйлаб тагин тағалмиш
Пахта севарларнинг шердай наъраси.
Умрини беагай: меҳнат бор бўлсин,
Белига камардай ғайрат ёр бўлсин.
Кумуш тонглар аро завқ-шавққа тўлиб
Пайкаллари сари тушибди йўли.
Унда виқор билан ғўза солланар
Далалар, далалар, зумрад далалар...

Қаранг, енг ҳимариб, алпдай бўлиб шай
Ҳатто табиат ҳам ишга тушгандай:
Сахий нурин тўшаб қиздирар қуёш,
Ғўзалар мавж уриб силкинар ювош.
Яхшиям бахтига бор мироб тоғлар,
Бағри уюм-уюм қор, мироб тоғлар.
Говларни қўпориб даралардан у
Узатар пастларга дарё-дарё сув.
Сувлар тароқланиб бирам ўрмалар,
Далалар, далалар, зумрад далалар...

Унда ҳам рангларнинг камалаги соз,
Унда ҳам жуфтига тўрғай айтар роз,
Унда ҳам нафосат, унда ҳам ишқ бор,
Унда ҳам дўстларим, жўшган қўшиқ бор.
Қошларда ўсма-ю, қўллар хиноли,
Кўзларда бир олам фусн — маъноли,
Лаблардан учади хандон яллалар,
Далалар, далалар, зумрад далалар...

Жазирада мисдай қизий бошлар ер,
Манглайлардан сизар реза-реза тер,
Энтикар иссиқдан каллакланган тут,
Толлар сояси ҳам қилт этмас. Сукут.
Не жонзотлар борки, борки қанақа
Жон ҳовучлаб ўзин олмиш панага.
Қўлида кафгири, ҳа, ошпаз туриб
Тушликка чақирар уч-тўрт занг уриб.
Қадрдон шийпонга бари йўл олар,
Далалар, далалар, зумрад далалар...

Бунда чинорларнинг оғуши кўркам,
Балқин соялари беҳишт десанг кам,
Сарҳовуз сувлари ойнадай зилол,
Қоматинг кўрасан, бир дам назар сол.
Кимдир чаккасига райҳон тақаркан,
Кимдир ишва билан зимдан боқарка
—Ака, қўлга олинг,—дейди дуторни
«Бешқарсақ»ка тушар.

«Кам бўлманг!»

«Борми?!»

Бир дамлик роҳати кўнглингни овлар,
Далалар, далалар, зумрад далалар...

Раис приёмникни бурайди. Бирдан—
Туйғунной овози янграр эфирдан:
«Тошкент — карвонбоши, пойгада шахдам,
Фарғона, Наманган, Андижонлар ҳам...
Сир, Қашқа воҳаси, ҳатто Самарқанд
Бу йил ҳам мўл ҳосил ишқи билан банд.
Яшил карталарга Сурхон — Бухоро
Сўнги ишлов билан берди оро...»
Хоразмда ҳам соз сўли паллавар,
Далалар, далалар, зумрад далалар...

Кун қайтар. Боз қирда янграр моторлар,
Утиб, қайтиб турар культиваторлар.
Яшил барқут бўлиб кўринар майдон,
Гулу шоналарни санар Шоймардон.

— Ҳорманг-ў...

— Саломат бўлсинлар, ака.

— Ҳосилга барака...

— Умризга барака.

...Еш-қари тилида пахтадир-пахта,
Бутун Ўзбекистон мустақкам аҳдда:
Бу йил ўтган йилдан юксак марралар,
Далалар, далалар, зумрад далалар...

ДИЛБАРИМ

(Қўшиқ)

Навниҳол, ёш дилбарим,
Қизларга бош дилбарим.
Қалдирғоч қанотидай
Қайрилма қош, дилбарим.

Бугун байрам, ўйнагил,
Ёру дўст жам, ўйнагил,
Кўрсат қарам, ўйнагил,
Шўху бевош, дилбарим.

Толанг ипакдай асил,
Хирмон-хирмон чўнг ҳосил.
Хирмонларинг бўйига
Тоғлар талош, дилбарим.

Тер, терганинг дур бўлсин,
Толеинг боз ҳур бўлсин,
Пайкалларинг бошида
Узинг қуёш, дилбарим.

* * *

Буғдойзор. Чош бўйи. Деҳқон, қадди дол;
Дам олиш эсига келмагай тақир.
«Ҳайдар кокилингни тараб ўт шамол»,—
Дер-у қўлларида тебранар ғалвир.

Вақт кўпни кўрган бобо деҳқон, бас,
Замон ғалвирдан ўтказар бизни.
Қайбиримиз — пучак, қайбиримиз — хас,
Тўқ донга ажратар қай биримизни.

* * *

Ҳаёт ўзи кўрингай ширин,
Ишвалари кўз тиндиради.
Лек бағрида «дард»и яширин:
Жон ачитиб, лаззат беради.

Яшаш, йўқ-йўқ, ҳузурмас мутлоқ,
Яшаш — ёзда қиш гамин емак,
Яшаш — ёниш, фидоий бўлмоқ,
Ташвишларга қорилмоқ демак.

* * *

Ҳей,
Кенгликка,
Жовдираб-кулиб,
Назар солган
Уртоқ,
Қалайсан?..
Оқ, парқувдан,
Юмшоқ йўргакдан
Ҳайронгина,
Мўлт-мўлт
Қарайсан.

Замин арқоғида бормадинг,
Урвоқмидинг,
У кун
аралаш.
Нурми,
Ҳаво,
Зарра қонмидинг —
Ҳужайралар аро жон талаш.
Қайтгайсану олисдан энди.
Осудалик туйгандек ҳушинг.
Йўқ,
Насибанг,
Йўлинг бошланди —
Бошланмоқда
Энди ташвишинг.
Ут,
сув ичра бўлиб овора,
Қачонлардир бўларкан бунёд —

Бир юзи оқ —
Бир юзи қора
Ҳаловатни билмас бу дунё,
Шу мулк ичра
дадил,
боомон,
Бир гард каби
Олурсан нафас,
Йўл бошларсан, билмам, қай томон,
Кимга бўлгунг ҳасад ё ҳавас.

Кимларнинг тушига кирурсан,
Кимларгадир узатурсан даст,
Қай бедовга эгар урурсан,
Қай курашда бўлурсан чаптаст.

Толеингда
Бир дунё умид,
Гарчанд ҳозир мурғак пайтдасан.
Бу оламга қай сураат келдинг,
Ва ким бўлиб,
У кун,
қайтасан?..

УЛФАТИ ЧОР

Лолазорда биз, улфати чор,
Қасблари турфа-турфамиз.
Тепамизда осмон нилуфар,
Остда қўзигулдан кўрпамиз.
Қаршимизда барқ уриб, ўсиб,
Бошоқлари тўлиб мағизга,
Офтобга барра бўй чўзиб
Бир тўп тактак¹ тушган рақсга...
Сен нон эдинг бир вақт, дедиг-у,
Эслаб юртнинг қашшоқлик чоғин
Пояларин аста эдиг-у,
Нондек ўпдик вазмин бошоғин.
Фашист деган қора булутлар
Қамал этгач ўлканинг кўксин,
Жангга кетди норғул йигитлар,
Орта қолдик гўдаклар ўксиб...
Тирикчилик ўтказдик кўпроқ —
Тактак ўриб, оҳ-воҳи билан,
Яхшиям бор экан шу тупроқ,
Жон сақлашдик гиёҳи билан...
Жанглар битди, тугади қайғу,
Кунлар келди зап дориломон,
Тактакларни унутибмиз-у,
Унутмабмиз урушни ҳамон.
Уруш деса бошдан учар хуш,
Вужуд титраб оловли ҳисдан;
Уруш деса тугилади мушт,

¹ Бошоқли гиёҳ.

Кўзлар ёнар, киприк—бигиздай.
Бу—урушдан чўчимоқ эмас..
Лозим бўлса кўкрак керамиз;
Бизга ким кўз олайтирса — бас,
Курашурга жонни берамиз.
Дуч келганда ёв ҳамламизга
Ёш ўрнида қон тўкиб йиғлар,
Ахир қанча ғалабамизга
Гувоҳ бўлмадимиз тарихлар!..
Лекин... Букун..
Тикласа хирмон —
«Оқ олтин»ни тоғу тоғ этиб,
Нефть, газ кўзин очса беармон
Ҳар бирини бир булоқ этиб,
Бўстон этса ҳар қарич жойни
Меҳрин бериб она халқимиз,
Шунча мулкни, шунча чиройни
Топтатишга йўқ-да ҳаққимиз!
Даҳшат билан яна танк-у, тўп
Қалдиратиб солмасин овоз,
Осмонўпар бинолар тўп-тўп
Дуд ичида ўрламасин боз.
Тўкилмасин боғлар меваси,
Ғаллазорлар бўлмасин яксон;
Энг муҳими: шулар эгаси —
Қул бўлмасин ҳазрати инсон..
Қиндан чиқса кимнинг қиличи,
Ким ўт очса мазлум халқларга,
Армиямиз — ўт ўчирувчи,
Қуршаб олар пўлат ҳалқага.
Чунки деймиз, кучли кучсизга
Уқталмасин, қилмасин хуруж,
Ер шарининг бирон бурчида
Бошланмасин қайтадан уруш..
Етар!!!—
Шундай хитоб қилингиз,

Эй тарихчи, олим ўртоқлар!
Шофёр дўстим бошлаб кел тез-тез,
Бу томонга баҳорги чоғлар,
Шеърга тўлсин оппоқ варақлар.

Лолазорда биз, улфати чор,
Қасаблари турфа-турфамиз.
Тепамизда осмон нулуфар,
Пастда қўзигулдан кўрпамиз.

* * *

Нола, афгон чекмаса булбул —
Шавқи билан тонглар ёришса.
Одамлар ҳур, чеҳраси гул-гул —
Ёниб доим ишга боришса.

Айтинг шундай кечган сурурнинг
Таърифига борми ниҳоя?
Бахти кулган бу азиз юртнинг
Бошига хавф соломас соя.

А Р А Ф А

(экспромт)

Шодиёна садолари келар олисдан?
Доиранинг «бака-бум»би, тор овозими?
Ё машшоқлар жам бўлишиб, бир ёниқ ҳисда —
Қай мавридга шайлаётир қувноқ созини?

Бу қай эрта?
Бу қай айём?
Бу қай маърака?

Шавқи—завқи янграгуси шеър—назмда ҳам,
Хей давралар алп дарғаси, устоз Шайх ака,
Сўз мулкидан бир нима денг бу базмда ҳам.

«Ҳиёбон» деб исм олган ўша ҳур диёр
Сиз ўзингиз кўнгил қўйган, ардоқлаган юрт,
Бу гал ҳам бир доvon ошди чўнг мардонавор,
Эрта-индин Марказкомга топширар рапорт.

Ҳар йилгидай тўкин келди саховатли куз,
Асал сиғмас хум-хумчага, омбор тўла дон,
Ҳосилни-ку узатмоқда ҳали дала-туз,
Далаларда чумолидай қимирлаган жон.

Республика ризқ-рўзини териш билан банд,
Бир-бирини қувиб карвон боришаётир.
Хув олисда булутлардай хирмонлар баланд,
Нури билан уфқ оппоқ ёришаётир.

Салом сенга тонг нуридай ойдин пахтамиз!
Салом сенга балқиб ётган оппоқ шалола!
Сен туфайли биз ўзбеклар боқий бахтдамиз,
Сен туфайли довруқлимиз, ҳей нурли тола!

Тоғ-тоғ қилиб хирмонларни уйиб, эртага —
Манглайига дадил чексак «беш миллион» рақам,
Қувончимиз Ер аталган планетага—
Сизмай, ҳатто самовотга ўрлар ўша дам.

Кўкка қараб ҳаволанар карнай-сурнайлар,
Теваракни тутиб кетар шодон ғат-ғути.
Чилдирманинг гижбангига шўх муқом айлар —
Раққосалар йўрғалашиб товусдай худди.

Қолонналар зали — олий тиллакор қаср
Қуёш эл ташрифига ўша кун пешвоз.
Азаматлар, ҳа, ўшанда, нақ ярим аср —
Тўйи билан оғаларин этар сарафроз.

Омадларим эгиз-эгиз, бахтимдир шоён,
У кун эрур ҳаётимнинг кўрки нақши кун.
Лаҳзаларнинг танобини тезроқ торт замон!
Кела қол, эй, гумбурлаган, ўша яхши кун!

1974

МАНГУЛИК

«Умримиз қисқадир, гувоҳ шу олам»,—
Қулоққа чалинар гоҳи шундай гап.
Мангу бўлиб яралмаса-да одам,
Мангулик ярата олса не ажаб?!

ГУЛ ЯХШИ...

(Халқ йўлида)

Гул яхши-я, гул яхши,
Кимларга сумбул яхши,
Кимга гулни авайлаб
Роз айтган булбул яхши.

Ўзга ёрни ёр дема,
Кунгли менга бор дема.
Ўз ёринг ардоқласанг
Очилар гул-гул, яхши.

Гар уни ром этмасанг,
Нур бўлиб ёритмасанг,
Нурсиз, хира тургандан —
Турмагани кўп яхши.

Бахтнинг бор-у, замон ҳур,
Юртинг гулшан, ёринг—гул,
Беш кун даврон, ўйна-кул,
Ўйнаб-ўйнаб кул яхши.

* * *

У кеч чарақларди юлдузлар минг-минг,
У кеч обод эди юлдузи билан:
Обод бўлганидай кўнглим ҳам менинг
Ўзининг сен каби ёлғизи билан.

Мажнунтол шохларин қайириб, букиб,
Сувлар жимир-жимир оқдилар пастда.
Нозли қарашлардан тузоқлар тўқиб
Қўлларинг бўйнимдан оширдинг аста.

Биламан, йўл бергунг йўқ-ку бир қадам,
Кўнглим учун дердинг оғирмасми юк?
Юк эмас, айрилиш оғирдир, санам,
Найлай, зиммамдаги бурчим ҳам буюк.

Ипсиз боғлагансан ўзинг, чилвир соч,
Мен-чун бўлиб қолдинг танҳо, илоҳа.
Маъзур тут, юрт чорлар, бормаи йўқ илож,
Ёнингга соғиниб қайтарман яна!..

РАЙНИСГА

Жангчиларга ўхшар шоир; айтган сўзи — отган ўқ,
На милтиқдир, на шамширдир, унинг қуроли — қалам.
Оқ қоғозлар — жанг майдони, унга бошқа майдон йўқ,
Майдонларда қоқилиш бор, осон эмас унга ҳам.

Жангчиларга ўхшар шоир; айтган сўзи — отган ўқ,
На милтиқдир, на шамширдир, унинг қуроли — қалам.
Дарди, шавқи—олий буйруқ, унда бошқа фармон йўқ.
Лабларида гоҳо ханда, кипригида гоҳо нам.

Жангчиларга ўхшар шоир; айтган сўзи—отган ўқ,
На милтиқдир, на шамширдир, унинг қуроли—қалам,
Юрт тақдирин куйлар ёниб, унда ўзга армон йўқ,
Бошларига кўтаради, кунлар келар, юрти ҳам.

Янис Райнис, ҳавас қилса арзигулик умринг бор,
Машаққатлар, сўқмоғида шу шарафга етибсан;
Ҳар хонада нондай азиз сен битган дoston, ашъор,
Қалам билан улкан халқнинг юрагин забт этибсан.

Бугун тўйинг, шодиёна, бугун тантана, байрам,
Номинг билан нишонланар шеъриятнинг байрами.
Даргоҳингда мухлисларинг бари бўлган жамул-жам,
Севитаркан севганидек Гомер, Пушкин, Байронни.

Уртоқ Райнис, сен назмда Болтиқ уфқин қуёши,
Мир Алишер тупроғидан сенга келдим таъзимга.
Ҳузурингда юксаларди, кўкка етарди бошим,
Сенга бўлган эътиқодим беролсам шу назмда!

(Латиш қизи Ливияга)

Мен дедим:—Юртингда меҳмон, сенга қардош эл, жоним,
Сен дединг:—Аҳволлашайлик, унда берроқ кел, жоним.
Мен дедим:—Тилга нўноқман, тилни ўргатгил, жоним.
Сен дединг:—Билмас, сўзингни, менга кўрсатгил жоним.

Мен дедим:—Боғларга кирсам, лола гулли арғувон
Йўлларимга барг тўшаб бағрини этгай армуғон,
Маҳлиё бўлганлигимни не билан қилсам баён?
Ўз тилингда—«Сизни севдим» жумласин айтгил, жоним.

Сен дединг:—Зангори, шаҳло кўзларинг ерга қадаб;—
Арғувонзорлар аро тўймай кезиш бу бошқа гап,
Арғувон қоматли қизларни севиш бу бошқа гап,
Сўнгисин танлашдан ўзни тий, жоним, қайтгил, жоним.

Мен дедим:—Жоним фидо, севгучи жонга жон фидо,
Аҳди қатъий бир санам, моҳи тобонга жон фидо,
Сен каби шавқи баланд, ширин забонга жон фидо.
Бир қўшиқ бошла, зерикмай, илтифот этгил, жоним.

Лўппи, оппоқ кафтларингни кафтга ташлаб шул кеча,
Роза¹ дан айтдинг қўшиқ соҳилга бошлаб шул кеча;
Суҳбатингдан ол юзлар кетди яшнаб шул кеча,
Роза-ю, Виктор бўлишдек, сирни беркитгил, жоним.

1 Роза, Виктор—латиш халқининг машҳур «Роза Турай-
дис» эпосининг қаҳрамонлари.

М А Н З А Р А

Бунда яна ачкиқ шамол гоҳи-гоҳида,
Қавакларда қурт-қумурсқа мудроқ олар тин.
Баланд-баланд дарахтларнинг айри шоҳида
Сўфиларнинг салласидай чуваланган ин.
Эрта-ю, кеч бир хил куйни этмасдан канда
Илинг-билинг оқиб ётар нуқра ирмоқлар,
Сувга тушиб—бошпана жой излаб қолгандай—
Қайларгадир йўл олади тилло япроқлар,
Булутларнинг соясида қораяди Ер,
Емғир қуйиб хазонларнинг ювар ғуборин;
Шундоққина юпунҳол ҳам ўрмон файзлидир,
Оқ қалпоқли шоликордай мўл қўзиқорин.
...Уйчангина ўрмондан ҳам чиқиб қоласиз,
Ортада ҳамон бир ойдинлик сизни банд этган:
Зич ўсишган қайинларнинг оппоқ танаси,
Оқ тутундай мовий кўкка сингишиб кетган.

ЁР МАКТУБЛАРИ

Нақш олмадек яшартиб рухсори—олингизни,
Қўш чеккада яшнатиб сирға—ҳилолингизни,
Тушимда кўрсатибсиз шамсдек жамолингизни,
Лекин ел юлқиганмиш ипак рўмолингизни,
Тинчликми, бу не савдо, билолсак ҳолингизни?

Ундан келади мактуб: Сиз—томирсиз, мен—дарахт,
Инсофданми шу ғавғо дилбарни эслаган вақт?!
Уринсиз шарпаларни бир сўз билан қилиб нақд
Сопқондан иргитибсиз, бор-ку ахир ваъда, ахд,
Ака, қочиб йироққа, қаранг, аҳволингизни.

Бундан боради мактуб мен—томир, сиз—дарахт, чин,
Гоҳи-гоҳ дайдиған ел бузар дарахтнинг тинчин,
Ҳижронга бардош айлаб қилармисиз иложин,
Акс ҳолда, ёр, паришон, ахир қандай турай жим,
Қайинлар эсга солмиш қадди-ниҳолингизни.

Ундан келади мактуб: ҳар кимнинг ўз йўли бор,
Булут тўсиб чиқса ҳам Ойнинг ўнгу сўли бор,
Дамга тортса ҳам саҳро —дарёнинг соҳили бор,
Ҳар боғчанинг ўз гули, гулнинг ўз булбули бор,
Узоқдаги булбулим, бўлманг хаёлингизни.

Бундан боради мактуб: барнога шукур айтгум,
Турфа гуллар раъноси—раънога шукур айтгум,
Ошиқни мот этолган маънога шукур айтгум,
Лафзи бол, шакар гуфтор, донога шукур айтгум,
Бу ҳислатлар муҳрлар, дилбар, бахт-толеингизни.

Ундан келади мактуб, машқ кўргизиб назмда,
Таҳсил олинг зерикмай, ёрим, шахри азимда,
Мендан хавотир бўлманг, Низом, баъзи базмда—
Таронамизни чертинг ўйноқи, шўх вазнда,
Даргоҳи кенг табиат берсин камолингизни.

* * *

Бугун бағрингиздан мен кетар бўлдим,
Кўзга суратингиз нақш этар бўлдим,
Қалбга меҳрингизни беркитар бўлдим,
Невага чулғанган мардона шаҳар.

Мактаб партасида ўргандим сизни,
Репин пейзажида кўргандим сизни.
Пушкинда учратдим хотираингизни,
Не-не ўғилларга Мард—она шаҳар.

Сизсиз кўз олдимга келмас инқилоб,
Инқилоб ҳақдаги сиз—буюк китоб,
Муъжиза, ҳикматни ёритар офтоб—
Ҳар бир монументу ҳар бир тошингиз,

Халқага олганда босқинчи Гитлер,
Тўзонда қолганда осмон билан ер,
Бомбадан муз эриб бўлганда ҳам тер
Бариңи енголди чўнг бардошингиз.

Букун тонгингизга ташлайман назар,
Тинч меҳнат юкини ташир баржалар,
Баржани ўпган ел сочларим тарар,
Фараҳбахш муз еллар хайр, хуш қолинг.

Элимга мен сиздан қўшиқ айтаман,
Қўшиққа ишқимни қўшиб айтаман,
Мадҳингизни жўшиб-жўшиб айтаман,
Гранит соҳиллар, хайр, хуш қолинг.

КҮК МАСКАН ШОВИЛЛАЙДИ

(Этюдлар)

Кўм-кўк,
Гўё кўм-кўк шуъла қўйнида
Паст-баланд уйларнинг томию,
Адр-қир бошиндан этаклари ҳам...
(Рости, келиб кўрсанг,
қолиб кетар—
Чинор таги, денгиз бўйида
Пушкиннинг гаройиб этаклари ҳам).

Кўм-кўк,
гўё кўм-кўк шуъла қўйнида
бутун атроф
соф

нафас олади.

Чуваланган ипдай
илинг-билинг оқ тўлқин
сайхонликлар аро дам кўриниб,
дам йўқолади.
Уша тўлқинда
қалқиб,
бораётир ҳув олис зарра.
Аҳён-аҳён
атрофида митти-митти
қизил,

сарик, кўк гоҳ

ним пушти...

У сочган ранглардан турфа манзара...

* * *

Ой нур ташлар эди оқ қатим-қатим,
Бугулар ўйнарди тоғлар бошида.
«Жаннатга алишмам сени Карпатим»,—
Деб кимдир куйларди дарча қошида.
Бирдан малах каби босишди, ёху!
Кўча-кўйни босиб кетди мурдалар.
«Чюв!», «Чюв!»—хуштак чалиб ўқ учар, гоҳи—
Қалъа деворини «бомба» бурдалар.

Йиллар ўтди. Яна берилди фармон
Энди ўзга ёқдан янграр «Огонь!» деб.
Шафтоли силкиниб гуллар нафармон,
Юлдузлар чақнади погонда...

* * *

Бўтакўзлар нозли чайқалар,
дарё—
Оқиб ётар тушиб ним қаро терга,
Кўпдан хижолатда ўзи ҳам аммо:
Битта халқни бўлар икки тақдирга.

У ён кўл,
Теграси чучмомазор қир...
Чучмўмалар ичра
Чучмўмадек қиз
Саватга ялпизлар териб юради.
Бу ёнда тарғилин ўтлатиб ўсмир
хаёл суради:
Кулгичи бордир-а, икки юзида
томоғининг таги...

Мөмиқ,
Қордай оқ.
Кимнинг қизийкин-а,
Ким бўлса ҳам майли

У сиймин тан
У сиймин қучоқ...
Ҳе...

У қайда-ю,
сен қайда, овсар,
Мунчалар юлдузга чўзмасанг кўлни...
Хаёлин бўлади шу дам овозлар:
«Мў-ў-ў!»
«Ға-ға»лар бошга кўтарар кўлни.

Гул-гул билан елда чангланишин,
Кўшилишин...
Уқиган ўсмир,
Кўзи ўнгида,
Тақдир шамоли ҳам қилса шуларнинг ишин.
Унда-чи?
Унда...

* * *

Чағ,
Чағ,
Чағ...

Қарағайлар тепасида тўзир дамо-дам
гала-гала
ола-була
Нуқталар.

Пастда ҳам шулардай тўда-тўда одам.
Келган аллақайси пучмоқлардан.
Ҳар куни уч маҳал
Шунда тўхталар.

Таниш-билишларни илғаш қийин,
анвойи оломон.

Нешайвонли оқ бинодан чиқиб келар сув ича,
Тилларида «Нафтуся», бювет»,¹
Қўлларида кружка, соябон,
Қимлардадир гулдор, қизғиш най жўмракли мундича.

Рўпарада
кўк кўзойнакда
Столга энгашиб,
Қоғоз йиртиш билан машгул биттаси.
«Ужгородга экскурсия!—
Сўнгги чипта қолди.
Олинг!»—
дейди-ю,
Тугамайди аммо чиптаси.
Экскурсиями?
Ҳа,
бор бир гид.
Узи ориқ,
рангпар,
Лекин гайратчан йигит.
Брестдан гапирса...
Ҳаяжонда қисик кўзлари
гоҳ йиғлайди,
гоҳо кулади...
Аммо,
нимани айтмасин
айтганлари
Кўз олдинга шундоқ келади...
Диёбонлар сўлим,
Сайр этишар
Қимларнингдир кипригида нам,
Хафами?
О, ундан асар йўқ,
Йўқ, йўқ-а.

¹ Шифобахш сув ва унинг манбаи

Эҳ, одамлар ювош тортиб қолишганми шунча ҳам
Кафталарида дон тутишар кўринган ҳар чумчуққа.

Оқшомлар

Эстрада...

Гумбурлар оркестр.

Бирпас қўшиқ,

Бирпас рақс,

Чакки эмас халқ сайли

Ким жуфтини циркка бошлар:

«Кеч қолмайлик; қани, юр!»

Креслода кимдир хомуш...

Хуллас, ҳар кимнинг майли.

Аmmo,

Фақат истаклар шу:

Шифо топинг,

Соғайинг;

Эрта,

Индин тарк этарсиз бу ерларни мисли қуш.

Интирзордир қора кўзлар,

Қора қошлар,

жужуқлар,

Асабни ҳам пешлаб қайтинг,

Кутаётгир

иш,

Юмуш!..

* * *

Ҳа,

Бахмал кенгликлар бошида

Кибор хонимларнинг этагидай

Судралиб кўринар оқ туман.

Деразани очдим;

❶!

Мармар ҳаво!..
Димоққа хуш ёқди,
Хуш ёқди
дейман.
Шу лаҳзалар бўлсайди, қани,
Биллур бўлиб тўкилардим шу кенгликларга.
Йўқ,
афсус...
тўкилолмадим.

Аммо, ўша,
Уша,
ўша оқ туман
Сумбул сочларга тароқми урди;
Мушк бўй таралди,
таралди
Кейин—
Нимқоронғу босди атрофни,
Самолар кўксида қизиди ўйин:
Фил сурат соялар ўкирди,
Ҳам ялт-ялт чақнади ханжарми-пичоқ.
Кейин—
Шатир,
Шатир,
Шатир...
Сичқоннинг уяси минг танга бу чоқ.
Буларнинг ҳаммаси бўлди бирпасда.
Атроф аввалгидай ёришди
аста,
аста...
Фарқи
Қўтарилган бирмунча ғубор,
Борлиқ таранмоқда оройиш билан.
Қуёш ўз тахтида яна,
Хукмдор
Мулкими бошқарар фармойиш билан.

ОЛИС ОСМОН ЭТАГИ

НАҚШ ОЛМАЛАР

Турк қизининг ёноғидай
Нақш олмалар, нақш олмалар.
Кўзни лов-лов ёндиради
Боқсанг ҳузурбахш олмалар.

Хушбўй бўлиб анқиб турар
Сават тўла раста-раста.
Чўққи соқол баққоллари
Пул санайди даста-даста.

О, азизлар, бу дастурхон
Ҳамма учун демоқ йўқдир.
Жаннат деса жаннат-куя
Кўрмоқ бор-у, емоқ йўқдир.

Турк қизининг ёноғидай
Боғлараро нақш олмалар.
Кўзни лов-лов ёндиради
Нечоғ ҳузурбахш олмалар.

Кимларнидир боши узра
Тегиб турар яқин алҳол,
Кимларнидир дасти етмас—
Бу олмалар юлдуз мисол.

БИР НИДО..

• Паст-баланд соҳиллар қумлоқ.

Тош.

Чағир.

Ҳаво биллур эмас,

Қўрғошин каби оғир

Қўрғошин эритар

Қўрғошин каби биллур ҳавони ҳам—

Куйиб кул бўлса-да, не-не ўтбағир.

Эл севган фарзанднинг қалбида ғам,

Кадар;

Манглайида ёзиғ қисмат йўрмаси.

Кўксида ёли бор, сиғмас ўлкага,

Оч ўпқондай кутар Бурса турмаси.

Мўрилардан тутун ўрлаб,

бир нидо—

Ҳайқирган сингари ҳавони сиқар:

«Мен ёнмасам,

Сен ёнмасанг,

Биз ёнмасак,

Қандай қилиб

Қоронғуликлар

Ёруғликка чиқар!»

1Н. Ҳикматнинг машҳур сатрлари.

* * *

Етиб эдим туш кўрдим,
Олис йўлда қуш кўрдим,
Келишингни хуш кўрдим,
Кела қолгин, қушим ҳей.

Келмасанг рангим сомон,
Еш жонимга бер омон,
Фикри-зикрим сен томон,
Сенга оған ҳушим, ҳей.

Шабада ё нур бўлсам,
Қошингда ҳозир бўлсам.
Унг бетингда дур бўлсам,
Маъқулими бу ишим, ҳей

Барчиним, тенгинг борми
Қўмсаганда сен ёрни,
Жаннат каби диёрни
Осон тарк этишим, ҳей.

Ёлғиз ўтинчим сендан:
Шайдоланиб ҳусингдан
Бошим қўйсам кўксингда,
Кўрсанг талпинишим, ҳей.

* * *

Тушларимга кириб юртларки, олис,
Мени ёндирарди аллақандай ҳис.
Рухсат сўрай десам, эй умри азиз,
Ёнимда йўқ эдинг—кўзим ёшладинг.

Йўқ. Сен марду майдон она-да, она,
Қачон қайда бўлмай руҳинг парвона,
Ойдин шарпа бўлиб келдингу яна
Қўл очиб дуога йўлим бошладинг.

Кўз тут, ишончингни албат оқларман,
Яхшини ёмондан мудом фарқларман.
Қачон қайда бўлмай ростни ёқларман,
Ростликни дилимга сен нақшладинг.

На хуш туюлмасин у олис диёр,
Гулшан сафолари элитмас зинҳор.
Сен бош қўйган жойлар азиздир минг бор
Қайтарман, йўлимга нур бағишладинг.

БУГУН ЕВРОПА БҮЙЛАБ..

Бугун Европани айланяпман мен,
Излар камар бўлиб олмоқда ўраб,
Дўст-ёр дийдорлашсак эрта ё индин
Ҳислар бу ҳалқадан тошмасми, ё раб.

Зилол кенгликлардан кўз олмай сира
Уйчан гувранамаман жуфтлаб қофия.
Сувда нақшин гумбаз туради титраб—
Баландда ҳайбатли Аё София.

Қизиқ, кашф этиб, татиб буғдойни
Жаннатдан қувилган шу бани-башар-
Олимпда яратиб талай худони
Ҳамон унга ўзи қул бўлиб яшар.

Олис дунёларнинг бўлиб бир бурчи
Кўҳна ривоятлар сўйлаб турар Рим,
Тибер кесиб ўтган шаҳарлар ичин—
Теграда равоқлар, қўрғонлар қадим.

Жануб-ғарб кетамиз шарқ ортда қолиб,
Қатор денгизларда сузиб минг-минг миль.
Камалак ўқидай йўллар буралиб
Гоҳ қирга ўрлайди, гоҳ яна соҳил.

Кенгликларда яшил рангдай таралган
Булон ўрмонзори—гид мақтовиди;
Кароль Людовиклар бунда от солган
Қай бири машҳурмиш тўнғиз овида.

«Инвалидлар Уйи». Аслида лекин—
Бонапарт мазорин пулга чақишар,
Бир ярим франкдан тўлашиб секин
Ҳар кун ўн минг сайёҳ кириб чиқишар...

Яна олисларга кетдик қуюндай,
«Карелия» сувда борар оққушдай.
Янги саҳифалар бошланур унда,
Бунда кўрганимиз қолади тушдай.

Океан, океан, зилол океан,
Ҳудудсиз чайқалиб ётибди, эвоҳ,
Ҳали кўп гўшани кўрмай токи ман
Гоҳ сувда сузгим бор, гоҳ қирлар аро.

Теплоход тўхтади. Чиқди полисмен...
Мен ҳам навбатимни қоралаб бордим.
Қоғозга тикилиб сўради исмим,
«Окей!» деб қайтарди чўғдай паспортим.

«Окей!» деб ўтамиз биз ҳам кетма-кет,
Яшил қирғоқларга сўнг оламиз йўл,
Боғ-роғлар аро садафдай йилт-йилт
Казино, Вилла, Банк, Отел ўнгу сўл.

Тўғри, халқ удумин қилмам беҳурмат,
Бир гала мешчанни халқ ҳам демасман,
Аммо бу гапларга курсатганим ҳад
Паст ва баландларга лоқайд эмасман.

Мен гулчамбар қўйдим Пьер Лашезда,
Қардошлар кўзида алам—ёш кўрдим;
Тельман музейига кирганим эсда,
Маркс мазорида ялангбош турдим.

Португал боғларин севдим гулини,
Эллада санъати ақлимни олди.
Римлик мўйсафидга бердим қўлимни,
Меҳри ўртамизда бир кўприк солди.

Ибаррури юртин қилдим зиёрат—
Курашчан элига таъзимим шудир;
Қадоқ қўл ишчига тиладим омад—
Мендан хайрихоҳлик чиндан ушбудир.

Ҳа, оддий халқларга дегаймиз балли,
Шуларга қутлов-у, омад ярашар;
Янгидан қуради дунёни ҳали
Яшасин оламда ташвишли башар!.

* * *

Хайрли кеч, сочларимни тортқилаган шўх—
Моҳирўйим нафасидай эсган хуш сабо:
Хайрли кеч, дил ҳордигин ёзган куй-қўшиқ,
Хаёлимда титраб турган сеҳргар садо.

Хайрли кеч, ойдин тунлар, боз тонгга шайлан,
Тонгдан яна довруқ ёзар қудратли одам.
Ва истайди ўз ўқингда сен ҳам тинч айлан—
Унинг мангу беланчаги—Курраи олам!..

МУҲАББАТ ДОҒИ

Достон

Қафасдаги қушдай
юрак безовта,
Нетарди бир лаҳза
олса у ором.
Хаёл олисларга
чоғланмиш
довда,
Машриққа тикилган
кўзлар нигорон.
Селдай оқаётир,
зардай ёғаётир,
Куннинг шуълалари
новвот тоғларда.
Ҳа демай
кеч тушар,
дашту,
қир—
адр
Юзларин ўрагай
симобий парда.
Сарин ел туради,
атр уфуради,
Қушлар чақ-чақиға
тўлади оқшом.
Иўл.
Ҳар икки тараф—
терақлар саф-саф,
Ойдинда кўринар
гўёки оқ шам.
Бу чоқлар қалайкин

кўнглим олган юрт,
Жовдар далалари—
Малорусия?

Тоғларин бошида
этарми сукут,
Ҳануз ўша сулув,
сулув Юзя?

Сени бир бор кўрган,
Таърифингни сўрган—
Мен дўстга
бу хилги
қарашингни қўй.
Дардинг ёзган бўлсам,
тинчинг бузган бўлсам,
Ёмонликдан дема,
яхшиликка йўй.

Шундоқ...
рўпарамда
Бўлмиш намобн:
шарпангми,
ё ўзинг
илҳом париси.
Қиссанг эшитгудай
замон-ку замон,
Кел, бугун ёзайлик
бари-барисин...
Айт, гўзал,
ҳар куни
севишган йягиту
қиз
Қошинга келурми
ҳали ҳам?
Не маслаҳат дерсан,
илтифотми қилурсан,

Уларга, эй меҳри
олий, мукаррам.
Турфа ранг гулларга,
чечак,
сумбулларга
кўмилиб ётгандир
пойинг ҳар соат.
Гуллар ўшалардан,
турли гўшалардан—
Келганнинг сони йўқ,
одам тумонот.

Қуйида
зумуррад
ойнадай соф, беҳад
Кўл бўлиб ётарми
кўз ёшинг ҳануз?
Ҳануз
кула-кула
чолу кампир кела,—
«Хўшрўй бўлайлик», деб
унда
чайишарми юз?

—Кўзларим нам бўлиб,
лип этган шам бўлиб—
Шоир,
хотирингга
ташладимми нур?
Дардинг ёзарман деб,
тинчинг бузарман деб
Ўйламовдим сира,
мен кетдим
узр!..
Эвоҳ!
бўрон турди,

ялт этди чақин,
Ялт этиб кўринган
ўрмон—сергулу.
Пушти кўйлагининг
судраб этагин
ўша ўрмон аро
гойиб бўлди у.

...Ҳа,
куй бошлаётиб,
бирдан
синса соз.
Кўшиқ чала қолса,
кўнгилда армон.
Муҳтарам ўқувчи,
шошилма бир оз,
Бу торни улашга
имкон топарман.

I

Шу ерда кашф этар
анвойи хил ранг—
Шабнамда юз ювган
атиргул
ғунча.
Неча бор шом ўтди,
отди неча тонг
Сиз бу гул масканга
токи етгунча.
Ипак қўли билан
ошуфта сабо
Мажнунтол шохларин
эркалар, ўйнар.
Сув замзамасида
виқор,

хушнаво,
Биллурий ирмоқлар
чулдираб куйлар.

Шохдан тушиб келар
олмахон бир-бир,
Неча йилдир унга
ошён кекса дуб.
Пастда
қирмиз шоҳи—
либосда балқир
Ўша олмахондай
эрка бир маҳбуб.

Дурраси елкага
тушган,
яшил-оч.
Курсида ўтирар
ҳуснга тўлиб.
Ақиқдай оқ бўйин—
узра қўнғир соч
Шовиллар
кунгира—
кунгира бўлиб.
У жуфт, катта-катта,
қуралай,
шаҳло
кўзлар
Киприк аро—
Боқса баногоҳ:
Кўксига ўт тушиб
Ялдо кечалар
Неча-неча ошиқ
оҳ урганмиш,
оҳ!

...Оиланинг эрки,
кўрки Сюзана,
Дарду ғамдан холи
орапта ўсди.
Ун саккиз баҳордан
гул узар чоғда
Кўнглини ром этди
Иштван дўсти.
Қим бўлса ҳам
шунча бўлар-да, суюк,
Жазманларга тўла—
ён-вери энди.
Аммо муштдай қалби
уриб дук-дук;
уни дер,
уни дер,
уни дер эди.
Сен, ҳусн балоси—
жоду,
таманно,
Ял-ял ёнишларинг —
Аргувон бода.
Ғар қўяр экансан—
ўзингга бино,
Бир умр доғдасан,
доғдасан,
доғда!

Иштвон йўқ эди,
бир чошгоҳ пайти,
Борлиқ мудрар эди
баҳорий тафтда.
Бека олмахонга
нималардир деб,
Икки-уч ёнғоқни
тутарди кафтда.

Оёғин учида
Юриб оҳиста,
Солиб ҳар томонга—
синчков кўз қирин,
Юзлари лолагун
ҳаяжон,
ҳисдан
Елкада қўбизи—
келди ўспирин.
Кепкасини олиб
салом берди у:
—Зерикманг деб келдим..
тингларсиз қўшиқ.
Бека
танигандай,
бош силкитди-ю
бошқа сўз демади,
индамади,
йўқ...

—Нени чалсам экан?—
ташлади савол,
Меҳмон саз қулоғин
бураркан аста.
«Билмасам» дегандай
қаради хиёл,
Қаршида тек турган
қоши пайваста.
Одамдек дардлашар,
бўзлар эди саз,
Тилсиз сим роз айтар,
бўлиб жигар хун:
«Наҳот сезмасангиз,
гулюз, дилнавоз,
Сизни деб
нолалар—

чекканим ҳар, тун.
Шодонман
қўшиғим
хуш ёқса қитдай...
Ўзга куй кўнглингиз—
банд қилганми ё?...»
Соч учини тишлаб,
у-чи,
сукутда,
Олис-олисларга
боқар бепарво...

«Меҳмон» бўш келмади,
куйлади қўшиқ.
—Сиз гўзал,
сиз танҳо,
сиз илоҳа»,—деб.
Ҳатто қай жойида
нөмин ҳам қўшди,—
«Ойдаи нур берурсиз
сиз дунёга»,—деб.
—Йўғ-е унчамасдир,—
манглайда тўзган
Сочларини силаб
тузатди бека...
Меҳмон кетар экан
боқиб қўбизга,
Ярим табассумда
кузатди бека.
У-чи, келаверди
эрта,
индин ҳам.
Теша тегмаган гап
мақтов,
анекдот.
Кулги,

қўшиқ билан
ўтувчи ҳар дам
беканинг кўнглини
айлади кўп шод.
Сен, ҳусн балоси,—
жоду,
таманно,

Ял-ял ёнишларинг
арғувон бода.
Гар қўяр экансан
ўзингга бино,
Бир умр доғдасан,
доғдасан,
доғда...

Мана, стол тузар
у шоша-пиша,
Узини ораста
мезбон туяди.
«Меҳмон»и чўнтакдан
чиқарар шиша,
Шароб деб,
шаробдай
жўшиб қуяди.—
Қора маъдан қазир
тоғ багрин ўйиб,
Эрта кетиб,
оқшом қайтгувчи ёри.
Бунда, бунда эса
эркалар суйиб,
Кўнглини овлаган
эпчил хуштори.

II

Бегона қўлларнинг
кафтида биллак...

Лаҳча ўт ичида
ёнгандай бағир...
Юрак иккиланар,
иккиланар юрак:
Уними?
буними?
кимни дей ахир.

Қимни дердинг, ҳай-ҳай...
бовужуд имон;
Қўй, мудҳиш хаёлот,
тарқал!
кет!
ёзил!
Қийналишинг мисли
Аърофдаги жон,
Ақлинг ўғирламиш
қайси азозил?
Сенга ҳам аёнми,
аёнми шу топ,
Ёрнинг кўзидаги
шум,
мавридсиз ўй?
Иштвон,
вақтни бой
берма,
югур,
чоп,
Бир гуноҳи—қаср
рўй бермасин, қўй!..
Беканинг вужудин
босди қалтироқ,
Йўқ-йўқ, ана, тортиб—
олди билакни.
—Ҳазиллашган эдим,—
дер йигит бироқ,

Аммо бўш келмайди,—
шу ҳам юракми?
Ё раббий!

нималар бўляпти ўзи?
Мен уни севардим,
қандоқ севардим...

—Қаранг,
жомингизда
унинг юлдузи,
Унинг соғлигига
ичайлик, мардим.

Унинг соғлигига
эндиги қадаҳ,
Улар дўстлигига
бундан кейини:
Бир,
икки,
учдан сўнг
ошган кайф-фараҳ
Хушдан ажратиши
баъзан қийинми?

—Сюзана!
бу менман,
мен—Иштвон,
ишон!..
(Қай иблис сурати
шундай дер эди...)
Бир қучоқ оппоқ тўш
мармар каби тан
Ёл оғушлар аро
қордай эриди...
Ҳайҳот!
аллақандай
шумлик сезгандай,

Ё тиф қадалгандек
буғизга бориб,
Кирки кўтарганча
бир зум қолди тек,
Олис-олисларда
У Иштвон ёри...

Дунё остин-устин
бўлгандай худди,
Дунё кўзларига
худди титу—пит.
Бека тинчлигини
тамом унутди,
Нима қилиб қўйдинг,
қўбизчи йигит?

Гоҳида дил равшан
тортгандай бўлар,
Гоҳ ўтириб қолар—
кўнгли сиёҳ,
хит.
Кифтидан зилдай юк
босган туюлар,
Нима қилиб қўйдинг
қўбизчи йигит?
Неларга қўл урди,
англамас ҳануз,
У кунги қилмиши
иснодми
ё шон?!
Қафтида оловдай
балқиб ёнар юз,
Тўзиган сочлардай
ўйлар паришон.
Ўтирса ўрнини
олов олади,

Оҳ урса нафаси
уфургандай дуд.
Олисларга ҳорғин
қараб қолади,
Гирдобига тортган
талваса, сукут.
Нима қилиб қўйди,
билмас мутлақо,
Оний роҳатларга
учса-я тамом.
Жавоб бергил, эй сен,—
фоний ва бақо,
Елғон гапирсинми?
тил йўқ!
вассалом.

Сир деб сақласинми,
йўқ-йўқ, сақлолмас.
Кўксида бомбадай
тўлиб турибди.
Муддати етдими—
ёрилади, бас!
Бомбадан омонлик
ким ҳам кўрибди?!
Оҳ,
шундай кўйларга
қолган одамнинг
Ичини ёриста
бир нур, қуёшки!

.
Тўкилиб йиғларди,
кўз ёши ғамни—
Ювса, тарқатолса
кошкийди...
кошки!
Кўксин бир бурчида
шундай бир ғулув.

Ёрилиб ўлгудай
тўкмаса токи.
Битта йўлин қилиб,
ҳа, йўлин қилиб,
Яхшиси,
ўзига...
айтсинми ёки?..

* * *

Тол учида куннинг
Сўнгги шуъласи.
Иштвон кетмонига
йўнмоқда даста.
Декча милқ-милқ қайнар
ўчоқ бошида,
Ҳамон сукутдайди
қоши пайваста.
Не учун сукутда?
нечун фаромуш?
Тўпиққа сув чиқса
писанд қилмайди.
—Мунча ўйловларни
боиси не,
хўш?..
Иштвон сўраб қолди,
бека жилмайди.
—Ўзим ҳам билмайман,
совиган меҳрим,
Балки ўз ҳолимга
Қўярмисан, ёр?
Монанди бир пари
топсангу сен ҳам,
Бўлармидинг, дейман
яна бахтиёр?..

Иштвон бу гапларни
ҳазил тушунди,
Кетмондастани ҳам
отди нарига...

—Ераб!—

энди

тўшда

балқир тўш энди.

Даст кўтариб олди

ёрни бағрига...

III

Ҳеч ким умрим завол
кўрсин деганмас,
Ҳар ким ҳам—
баҳоли қудрат яқунлар...

Кимларгадир армон,
кимгадир ҳавас,
Кимга асал бўлиб
татийди кунлар.

Новдадан новдага
қирмиз олмахон
Югуриб юради
токи толгунча,
Баъзан пастга
қараб қўяди нолон,
бекасин у билан
ҳуши йўқ унча.

Уз-ўзингни овут,
шоҳ-у, шаббага
Митти оёқчангни
қадаб, жонивор;
Беш кунлик дунёнинг

беш пуллиги шу:
Сенга хушторнинг ҳам
хушторлари бор.

Ана уч-тўрттаси
гап ташлашар шўх,
Шодон давра ила
олишган ўраб.
Даста гул узатар
мўйловдор,
пучуқ,
Бақалоқ ишшаяр
нимадир сўраб.

Ахир шунча жазман—
келса олдиға,
Не учун бир боши
бўлмасин гаранг.
Шакар гуфторлардан
маст эрур бека,
Ҳиссин яширолмас—
юзлар олуванг.
Қўбиз тилга кирар,
авжланади куй.
Гоҳи давра бўйлаб
айланар қадаҳ.
Соқий сўз беради:
—Қани, моҳирўй,
бир нима десанг-чи
ушбу лаҳзада.

—Ҳар биринг мақсадга
етишга қобил,
Ҳар биринг таҳсинга
сазовор йигит.
Дилингда борини

яширма,
дадил—
Бекам-кўст айтишга
кел,
ихтиёр эт!
—Орадан пардани
кўтарингиз, соз.
—Лутфу—карамларга
минг бор ташаккур.
—Меҳрингиз қозонсак
агар, дилнавоз,
бошимиз осмонга
етар бир умр.

Бека ҳар бирига
айлайди карам,
—Кел, эй
ошиқ кўнглим
баринга баҳам.
Бугундан у шундай
севсин баногоҳ:
Сени ҳам,
сени ҳам,
кел,
кел, сени ҳам...

IV

Кеча алламаҳал,
осойишта, жим.
Дарчадан кўринар
ҳилол қайиқдай.
Фақат ичкарида
бир куч бетиним
Бекани безовта
қилар ҳайиқмай.

Ҳа,
Иштвон қўйнида
ипакдай сулув,
Бегона исмни
айтиб алаҳсир.
Йигит сапчиб турди
дилда рашк, ғулу,
—Ё раббий!
бу не гап?
бу қандайин сир?
Чидарсан—
танингга
санчилса пичоқ;
Енгарсан—
рўбару келса гар ўлим.
Севганинг ўзгани севса
ўша чоқ—
Борми бундан ортиқ
даҳшатли зулм?!.

Йигит тинчий олмас,
тинчий олмас, йўқ,
Туртиб уйғотсинми
суйган ёрини?
Остап дегани ким,
Остап қай «ошиқ?»
Ҳали Остап деган
кимса ҳам борми?
Йигит тинчий олмас
тинчий олмас.
йўқ,
Ё бошин олибми
кетсин бир ёққа?
Ё унинг кимлигин
билсинми аниқ,

Бошлаб туширсинми
ёки тузоққа?

* * *

...Воҳ!
балки узилди
не-не дил тори.
Яхшиямки юрак
эмас омонат.
Йўқса,
Ўз жойидан нақ нок мисоли
Юлқиб туширарди
ҳар гуноҳи—бад.

Ҳеч уни қилмаган
шундай тасаввур,
Оқиб тушмасмиди
кўргунча кўзи.
Қандай чидаш мумкин,
бегона бағир
аро кўриб қолса
толе юлдузин?!.
Кўз очиб юмгунча
уйдан чиқди-ю,
Айри шохдан олди
кескир болтани...
Икки соя келди
пешвоз—
рўбарў.
иккисида икки
шиддату маъни.
—Тўхта!—
Аёл қўли
силкинди шитоб,—
Ўзингни мард билсанг

сўзимни эшит:
Мени ўз ҳолимга
қолдиру
шу тоб
Чиқиб кет, чиқиб кет,
очиқдир эшиқ.
Иштвон титрар эди,
дағ-дағ титрарди.
Совуқ ялтирарди
қон талаб болта.
Майлига эшитсин,
эшитсин дардин.
Эшитмасдан чопса,
таъна ҳам бор-да.
—Гапир, эй нобакор,
тиллари тугун.

Гапир,
хиёнатинг боисин, гапир.
Севган ошносига
ахир, қай жунун,
ўтказа олади
сен каби жабр?

—хиёнат дейишга
ҳаққинг йўқ,
эсла,
Эсла
шу кунларга
бўлган ишора—
Сендан совиганим
айтган у кезлар,
Дардим тушунарсан
деғандим зора...

—Мен эса... тушунмай
севибман, эсиз,

Эсиз,
қолдирарсан
демовдим доғда.
—Севсанг,
севгилингни
кун бўйи ёлғиз
Қимларга ишониб
Қолдирдинг боғда?!
—...
—Тақдирга тан бериш
осонмас,
аммо,
Заҳринг ют,
номимни кўксингдан сидир
Ҳеч мушкул ўзича
юз бермас асло;
сиру асрорини
ўзингдан қидир...
—бу панд-ўғитлар ҳам
бормиди яна?..
Ҳою-ҳавасларим
бўғилди-тинди.
Разолат—
шу хилда
қилдинг тантана,
Темир панжаларим
ёқангда энди.
Жавоб бергил, эй, сен,
осий табиат,
Мунча ситамларнинг
боиси нечун?
Инсон бу оламга келаркан,
беҳад—
Дарду ўтларингга
ёнмоқми учун?!
Қисматим шумиди,

кун кўрдим на бир,
Дунёни нетарман
энди мен нодон?..
Осмон!

қулаб тушсанг
бўлмасми ахир,
устунинг бўлса ҳам
ахир тиллодан.
Бутун вужудига
ёйилди титроқ,
Кўзлардан ёш эмас,
юлдуз тўкилди.
Хаттоки бардоши етмай
ўша чоқ—
Ер-кўк ҳам қорайиб
жунбушга келди.

Дилга қўрқинч тушар
кўкка боқмоқдан,
Гулдираб ҳайқирар
момоқалди роқ.
Ялт этиб чақнаган
Яшин, чақмоқдан
Аланга олгандай
яқин-у йироқ.

Мени хонумондан
этдилар жудо.
Иўл бер, боғ-роғларим,
каштан,
қарағай.
Қадрон далалар,
кўллар, алвидо!
Оёғим етгунча,
етгунча кетай.

Иштвон энди шундай,
дарбадардир у.
Оловли ёқларга
бурди юзини.
Ва сўнг...
болтага ҳам
разм солди-ю,
Зулумот қаърига
урди ўзини...

Табиат йиғлади,
осмон йиғлади,
Мажнунтол йиғлади
сочларин ёйиб.
Ҳатто кекса дубнинг
тор қавагидан
Олмахон ҳам қараб—
қолди мунғайиб...

V

Эл оғзига элак—
тутиб бўлмас, рост.
Япроқлар сарғайган,
айни куз эди.
Хонадонлар аро
даб-дуруст, паққос,
Узунқулоқ гаплар
пардай тўзиди:
«Урмонда ёввойи
одам бор эмиш...»
«..Ярим яланғочмиш
жулдур кийимда».
«Бутун кун гиёҳмиш
шўрликка емиш.
Хилидан ажралиб

яшац қийин-да».
«Кўрганлар
кўргандек мисли алвасти
ақлидан озибди,
дерлар—дафъатан».
Айиққа ўхшармиш
турқи,
бўй-басти,
Айиқдай сержунмиш
юз-кўз-у,
бадан...»
«Лёкин
ўрмоннинг-ку
ўз дунёси бор,
Диркиллер буғулар,
ўйнар:
шер,
қулон...»
«Уша жун одам-чи,
эмиш бахтиёр,
Олишиб яшармиш
айиқлар билан...»

VI

Бекани қаритди
бевақт айрилиқ;
Тушган ажинларнинг
йўқ эди сўнги.
Кўнгил қаримаган,
қаримаган, йўқ,
Ёрнинг оғушини
тусарди кўнгил...
Бир кун думбул эди,
ранг олди бир кун,
Бир кун ўз-ўзини

кўз-кўзлаб пишди.
Бошида турфа қуш
чарх урди дуркун:
Хусн-у, тароватин
тўкиб ўтишди...

Энди бақалоқлар
кирмайди тушга.
Ўзга «ошиқ»нинг ҳам
кўрмас қорасин.
Қуриган анжирдай
бетлар буришган,
Суйлоқ тиш есирга
Ким ҳам қарасин?!

VII

Муҳаббат нимасан:
жодуми,
сеҳр?
Музми,
оташмисан,
нафратми,
меҳр?
Кимга обиҳаёт
офтоб дудоғинг,
Қимларни ханжардай
қиймалар доғинг.
Бугун сени Иштвон
эсга олди боз.
Олиқ сарҳадларга
учди хаёли.
Кўзга кўриндими
ўша дилнавоз:
Кўзга кўриндими
қоши ҳилоли.

Укириб йиғлади—
титради қалт-қалт,
Утириб йиғлади,
толиқди чоғи.
Тўнкани қучоқлаб
хушдан кетди бот,
Эҳ, муҳаббат доғи,
муҳаббат доғи!..

* * *

Туш.
тегиб қочармиш
бир ҳур суманбар.
Пуштиранг куйлаги
пар-пар,
қадимий.
Бу-чи, тутмоқ бўлиб—
қўл узатса гар,
У чапак чалармиш:
«О, ёқадими?!
Кулган рухсоридан
шуъла ёғади.
Тиниқ овози бор,
чиннидай тоза.
Бу дунёда танҳо
жамоли, қадди,
Ҳар етти иқлимга
солур овоза.

Шошиб уйғонибди
бизнинг Иштвон
Чалингандай бўлмиш
аллаким саси.
Шундоқ яқинида
(бу недан нишон?)

Атр-у, буй берарди
бир қиз нафаси.

* * *

Ҳаво очиқ эди,
дўстлар, ўша кун—
Осмон артилган кўк—
шишадай тоза.
Кўнглининг бурчида
сирли бир тугун,
Шодмон келар эди,
Сулув Юзя.
Ром очиб дейишган
қачонлар унга:
«Тўлин ой сингари
бахтнинг бор эрур.
Ун тўққизга кирган
кунингда дастлаб
Учратганинг кимса
сенга ёр бўлур.
Ушанда, жонгинам,
қордай оқ булут
Машриқдан мағрибга
сузиб ўтади.
Йигит суратига.
кирган толеинг,
Йўлингда зориқиб
сени кутади...»
«Ҳа, бугун шундай кун,
бугун шундай кун,
Толе юлдузини
учратмоқ гали.
Билмам қайларда у
кўрсатаркан юз?»—
деб шодон келарди

Ўрмон гўзали.
Сойлардан,
қирлардан қуш каби учиб,
Чакалакзорларга
етганда энди,
не кўз билан кўрсин,
тўнкани қучиб
ўтирган айиқдай
гавда кўринди.

Аммо айиқ эмас,
кийимлар жулдур,
Қўл-у, кўкраклари,
юзу—кўзи жун.
Эҳтимол очликдан
йиқилган қулдир,
Ё одам турқиға
кирган ёвуз жин?
Қай зот,
ким бўлса ҳам,
аммо шу пўрим
Ипакдай танимга
ўралса агар,
Қандай нафас олай,
қурисин шўрим,
Бундан яхшимасми
ютганим заҳар.
Афсус,
заҳарни ҳам
топмоқлик мушкул...
Нотавон йиқилди—
туғади бардош..

* * *

Нотаниш гавдани
ювиб бўлди кўл,

Неча кун кўзлардан
селоб оққан ёш.

Чидам айлар киши
тақдир-ёзмишда
қанчалар бўлмасин
изтироб-алам.

Ва лекин кечмишин
баъзан ёзишда
Ҳолсиз бечорадай
титрайди қалам.

Титрама,
титрама,
титрама, қалам.

Аччиқ дамларни-да
келар роҳати.

Булут ичра узоқ
Қолмас офтоб ҳам,
Ғуссали кунларнинг
бор ҳаловати)

Ана, нафас олди,
тамшанди аста,
Ана, киприк қоқди—
кўз очди сулуви,
Ана, сакраб турди,
гуё гулдаста
Силкингандай бўлди,
лек ҳайратда у...

Чунки ён-верига
бундоқ қараса,
Манзара ўзгарган,
тамом ўзга ҳол:
Бўз йигит
хуш сурат,
қомати расо—

Ёнбошлаб ётибди
кулгандай хиёл.
—Эй, бўйи шамшоддай
навжувон йигит,
Наслу насабингдан
берсанг-чи хабар,
Ростин айт,
Кўнглингдагин айт,
Қайдан келиб қолдинг,
ҳам қайга сафар?
—Мен?—
чўчиб ўрнидан
турди боёқиш,
—Нечун керакман мен,
айиқ башара?..
Қаҳ-қаҳ урди сулув:
—Сенда борми ҳуш,
Ҳуснинг кўрмоқ бўлсанг,
Ҳей, сувга қара.
Шунда эсу ақлин
ўзда этиб жам,
Ҳайрат билан пастга
боққанда энди,
Бу не мўъжизаки,
ҳалиги одам
Сувда хушсуратли
бўлиб кўринди.
—Бўйлари шамшоддай
навжувон йигит,
Кел,
кел, толеимга
ўзинг битган ёр.
Қўлларим тутишга
кел, ихтиёр эт,
Белларим қучишга
этгил ихтиёр.

VIII

Унда безовтадир
сўйлоқ тиш бева,
Хаёл кўзгусида
боқиб нигорён:
Баъзи кунларига:
олқиш ўқиса,
Баъзи кунларини
қилар тиг-паррон.

Нелардир эсланиб
лаззатли ишқдан
Уйқу илинмади
кўзга бу кеч ҳам.
Гоҳ кўриниб кетди
севгани Иштвон,
Унутмагай уни
ҳеч,
ҳеч,
сира ҳам...

Хўроз икки бора
қичқирган палла;
Тишда алланарса
увиллар нолон.
У-чи, шошиб чиқди
боқса:
дов-дарахт
Қарсиллаб синмоқда,
ҳарён тўполон!..
— Бўрон,
маконимга
хуш келдинг, бўрон!
Эшитяпсанми?
— Оҳо-ҳо-ҳо-ҳо-о-о!

—Менинг Иштвонимни
кўрдингми бир он?

Бўрон кулган бўлар:

—Хо-хо-хо-хо-хо-о-о...

Ана, тоғларга боқ,
бағрида шафақ.

У жойлар бекаси—

қора кўз нигор.

Нуридан ёришган,

қара,

ҳаммаёқ.

Иштвон ўша билан

яшар бахтиёр.

—Ху,

яшамай ўлсун,

шошма,

мен унга

Кўрсатиб қўяман

қандай яшашни...

Қошаро ажинлар

ўхшар тугунга,

Чакак қалт-қалт учди,

оёқ бўшашди...

Утириб қолди у,

довул ҳам тинди.

Ҳаммаёқ зулумот,

аллавақт кеча.

Йўқ,

мен сенга бефарқ—

бўлмасман энди,—

Дея кампир тузди

қандайдир режа...

IX

Ҳасад чақмоқлари
чақнади кўзда,
Уч пул кўринмади
қаср, гулшан, боғ.
Истайди рақибни
олса бўғзидан,
Истайди бўғзида
қон кечса тирноқ.
Шу ўйда борар у
бир-бир йўл бөсиб,
Оёғига эски
шиппакча илган.
Эғни-бош қаровсиз,
қўлда тўрваси
Тўрва ҳам оғзидан
маҳкам бўғилган.

Бошпанасин топди
чангалзор аро,
Булоқлар бўйида
ҳорғин тунади.
«Утирган бўйрадир,
юрган-чи дарё»,—
Дея саҳар кезлар
туриб жўнади.

Бир-бир ортда қолди
уни ҳоритган
Белгисиз тепалар,
япасқи адр.
Шундай яқинлашди
шафақ ёритган,
Бўрон кўрсатгани
ўша тоғ-бағир.

Бунда ложуварддир
анҳор бўйлари,
Бунда капалакнинг
ранглари атлас.
Бунда учиб-қўниб
бөл йнғар ари,
Булбул дoston ўқир
ёр шаънига маст.
Бу ерда ҳаво ҳам
биллурдай тоза,
Биллурдай шаффофдир
бу ерларда кўл.
Бундаги кулба ҳам
худди мўъжиза,
Кулбага бошлайди
ёлғизоёқ йўл.
У-чи,
ўша йўлда
турар саросар.
Буталар юлқийди
этакларини.
Жонворлар қочишар
қилгандай ҳазар.
Қушлар «чирқ-чирқ» қилиб
кўзлар нарини.

Неча сәниялар,
балки соатлар,
балки кунлар ўтди,
Турди шу йўлда.
Пойлар
кимнидир,
тоқ бўлиб тоқатлар,
Кимнидир қидириб
кўзлар ўнг-сўлда...

...Улар юзлашдилар
айни номозгар.
(Ўрмонда камдан-кам
учрар бундай ҳол)
Кампир қуриган чўп
сингари озгин
Қўлини чўзиб дер
Ҳорғин, бемажол:
—М-мен адашдим-у,
қўзичоқларим,
Кеч кирар, йўл топмай
қолдим ҳангу манг.
—Онажон, кўнглингиз
бўлмасин ярим.
Уйимиз—уйингиз,
биз бор, ғам еманг...

Не балолиғ эрди,
барвақт
бу сафар—
Қора чодирини
ёйиб кеч кирди.
Кўнгилларга солиб
бир совуқ ларза,
Аллақайлардадир
бойқуш қичқирди.

Бўри,
қўзичоқлар
ёнма-ён каби—
Учов ётишдилар
бу кеч кулбада.
Қандай тонг оттирсин—
кампир асабий,
Иштвони қўйнида
момиқ гулбадан...

Севиб севилганлар
қорама-қора
буғдой ўроғидан
қайтишди тушда.
«Оҳ,
оҳ,
айтгангинам—
келсайди зора»,—
Деб кампир тутоқар,
жони жунбушда.

* * *

Қўлим хамир, болам,
очдирсан балки.
Ана, қозикдаги
тўрвада пишлоқ.
Иштвон билагини суққанди
қалқиб
Нимадир ўралди,
чанг солди шу чоқ...

—Юзя, яқинлашма,
заҳарли илон!—
Шу бўлди Иштвоннинг
Сўнгги сўз-саси.
Кампир тура қочди
қаҳқаҳа билан,
Ўрмонни қоплади
мотам ноласи.

СУНГИ СЎЗ

«Умрингиз бетакрор
эрур, одамлар,
Ҳар кўрганга нисор
айламанг жонни.
Тириксизми, доим

хушёр одимланг,
гул деб кўксингизга
босманг тиконни...»

Қилич зарби тегиб
икки бўлинган
Дараларнинг будир
акси садоси.

Бу, қоятошларга
келиб урилган
Уша тош нидоси—
тош қиз нидоси.

Сирли афсоналар
юрти,
бешиги—
Жаннатмакон,
тоғли Малорусия,
Бағрида севгининг
битта ошиғи
тош қотмиш,
Тош қотмиш сулув Юзя.
Милт-милт сизиб ётар
кўз ёши—булоқ.
Қайта яшармиш
юз чайган одам.
Ким ҳасадгўй бўлса
келмасин бироқ,
Фойда топмас ушбу
обишифодан.

Баъзан ярим тунлар
қўрқинч тус олиб
Чақмоқлар ялт-юлт
кесишган чоғи,
Қора кўланкадай
келар судралиб,

Маккор Сюзананинг
мудҳиш арвоҳи.

Ювар «Дорил-шифо»
сувларга юзин.

Ялинар,

ёлборар,

қилар илтижо:

«Бошқатдан яралай,

бер қиздай ҳусн.

Кўзлар косасига

ёғду айла жо!»

Тош қиз жим.

Оқадир

кўз ёши—булоқ.

Гулдай яшнар унга

юз чайган одам.

Ким ҳасадгўй бўлса

келмасин бироқ,

Фойда йўқдир ушбу—

Обишифодан.

Зулумотни ҳайдаб

ғимирлар сабо,

Тонг қуши силкитар

кумуш патларин.

Тун сингари ўша

қора рўдапо

Тундай чекинади

тоғлардан нари.

1978

МУНДАРИЖА

«Бизни бу кеч...»	3
-------------------	---

ХУШ САБОЛАР

Ўзбекистон	4
* «Олам эврилмоқда...»	8
* «Тулпор эдик...»	9
* «Ойдин тун...»	10
* «Тоҳ текису...»	11
* «Қайда ёмғир...»	13
«Алвон водий узра...»	14
* «Сен бир даста гулсан...»	15
* Далалар, далалар	16
* Дилбарим	19
* «Бугдойзор...»	20
* «Ҳаёт ўзи...»	21
* «Ҳей, кенгликка...»	22
* Улфати чор	24
«Нола, афғон...»	27
* Арафа	28
Мангулик	30
* Гул яхши	31
«У кеч чарақларди...»	32
* Райнисга	33
* «Мен дедим...»	36
* Москва	36
* Манзара	37
Ер мактублари	38
* «Бугун бағрингиздан...»	40
* Қўк маскан шовиллайди (Этюдлар)	41
«Ой нур ташлар...»	42

Парда, Низомжон.

Бахтим: Шеърлар ва дoston. — М.:Адабиёт ва санъат нашриёти, 1982.—96 б.

Бахт... Бу, инсоннинг бир лаҳзалик кўнгли ёришишдан тортиб, не-не ниятларининг қарор топишигача бўлган изланишлар оқибатидир. Бинобарин шоир эл-юрт меҳри, башариятнинг орзу-умидларини ўзига хос наволарда куйлашга интиларкан ана шу бахтни идрок этади.

Шоир Нозимжон Парда янги «Бахтим» поэтик китобида ҳам ана шу умум башарий бахтни куйлайди.

Парда (Пардаев), Низамджан Счастье мое: Стихи.

Уз 2